

INKLYUZIV TA'LIM MUHITIDA O'QUVCHILARNING MOTIVATSIYASINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING ROLI

Xasanova Maftunabonu Islomovna

Osiyo xalqaro universiteti 1kurs magistranti

Buxoro shahar 18KTIMTT Tarbiyachisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada inklyuziv ta'lim muhitida ta'lim olayotgan o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirish masalasi tahlil qilinadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ta'lim jarayonidagi ahamiyati, ularning maxsus ehtiyojli va sog'lom tengdoshlar bilan birgalikda tahsil olayotgan o'quvchilarning motivatsion faolligiga ta'siri yoritiladi. Shuningdek, interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar, individual va differensial yondashuvlar asosida o'quv motivatsiyasini shakllantirish yo'llari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: inklyuziv ta'lim, o'quv motivatsiyasi, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, individual yondashuv, raqamli ta'lim.

Аннотация: В данной статье анализируется проблема повышения учебной мотивации учащихся в условиях инклюзивной образовательной среды. Рассматривается роль современных педагогических технологий в организации учебного процесса и их влияние на мотивационную активность учащихся, обучающихся совместно со сверстниками, включая детей с особыми образовательными потребностями. Особое внимание уделяется использованию интерактивных методов, цифровых технологий, а также индивидуального и дифференцированного подходов как эффективных средств формирования устойчивой учебной мотивации в инклюзивном образовании.

Ключевые слова: инклюзивное образование, учебная мотивация, современные педагогические технологии, интерактивные методы, индивидуальный подход, цифровые технологии.

Annotation: This article analyzes the issue of enhancing students' learning motivation in an inclusive educational environment. It examines the role of modern pedagogical technologies in organizing the teaching and learning process and their impact on the motivational activity of students, including those with special educational needs studying alongside their peers. Particular attention is paid to the use of interactive methods, digital technologies, as well as individual and differentiated approaches as effective tools for fostering sustainable learning motivation in inclusive education.

Keywords: inclusive education, learning motivation, modern pedagogical technologies, interactive methods, individual approach, digital technologies.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida inklyuziv ta'limni rivojlantirish muhim ustivor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Inklyuziv ta'lim barcha barcha o'quvchilarga, jumladan, jismoniy, aqliy yoki psixologik imkoniyatlari cheklangan bolalarga teng sharoitda sifatli ta'lim olish imkonini yaratishga qaratilgan. O'quv motivatsiyasi ta'lim samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan bo'lib, ayniqsa inklyuziv sinflarda u yanada muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish orqali o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan ichki ehtiyojini kuchaytirish dolzarb masalaga aylanmoqda.

Asosiy qism

Inklyuziv ta'lim muhitida o'quv motivatsiyasining o'ziga xos jihatlari.

Inklyuziv ta'lim muhitida o'quvchilar turli imkoniyat, qobiliyat va ehtiyojlarga ega bo'ladi. Bu holat o'quvchidan har bir o'quvchining individual psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishni talab qiladi. Motivatsiyaning yetarli darajada shakllanmasligi o'quvchining o'ziga bo'lgan ishonchini pasaytiradi, ijtimoiy moslashuvda qiyinchiliklarga olib kelishi mumkin. Shu sababli inklyuziv sinflarda o'quvchilarning muvaffaqiyatga erishishiga bo'lgan ishonchini oshirish, rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ushbu jarayonda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning mohiyati va ahamiyati.

Inklyuziv ta'lim – bu jismoniy, aqliy, sensor yoki psixologik rivojlanishida turli ehtiyojlarga ega bo'lgan bolalarni umumiy ta'lim muassasalarida teng sharoitda o'qitish jarayonidir. Bunda barcha o'quvchining individual ehtiyojlari, qobiliyatlari va imkoniyatlari hisobga olinadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonini rejalashtirish, tashkil etish va baholashda yangicha yondashuvlarni nazarda tutadi. Ular o'quvchini ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida shakllantiradi. Inklyuziv ta'limda quyidagi texnologiyalar ayniqsa muhim hisoblanadi.

- Interfaol ta'lim metodlari (munozara, guruhli ish, loyiha metodi)
- Raqamli va axborot texnologiyalari (multimedia, onlayn platformalar, interaktiv ilovalar)
- Individual va differensial yondashuv
- O'yin texnologiyalari va gamifikatsiya.

Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning faol ishtirokini ta'minlaydi.

O'quv motivatsiyasini oshirishda interfaol va raqamli texnologiyalarning roli

O'quv motivatsiyasi – bu o'quvchini bilim olish, ko'nikma va malakalarni egallashga undovchi ichki va tashqi omillar majmuasidir. Psixologik-pedagogik adabiyotlarda motivatsiya o'quv faoliyatining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida e'tirof etiladi. Yuqori motivatsiyaga ega bo'lgan o'quvchi mustaqil fikrlaydi, faollik ko'rsatadi va o'quv jarayonida faol ishtirok etadi. Zamonaviy ta'lim sharoitida an'anaviy o'qitish usullari o'quvchilarning qiziqishini to'liq qondira olmayapti. Shu sababli interfaol va raqamli texnologiyalar ta'lim jarayoniga keng joriy etilmoqda. Interfaol metodlar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, muloqot qilish ko'nikmalarini va jamoada ishlash qobiliyatini rivojlantiradi. Inklyuziv sinflarda guruhli ishlar o'quvchilar o'rtasida ijobiy psixologik muhitni shakllantirib, o'zaro yordam va hamkorlikni kuchaytiradi. Raqamli texnologiyalar esa ta'lim jarayonini vizuallashtirish orqali murakkab mavzularni osonroq o'zlashtirishga yordam beradi. Masalan, interaktiv taqdimotlar, videodarslar va maxsus ilovalar yordamida o'quvchilar bilimni qiziqarli va qulay shaklda egallaydi. Bu esa ularning o'quv faoliyatiga bo'lgan ichki motivatsiyasini oshiradi. Interfaol texnologiyalarga quyidagilar kiradi:

- Aqliy hujum (Brainstorming)

- Munozara va debatlar

- Rol o'ynash (role play)

- Muammoli ta'lim

Interfaol metodlar o'quvchilarda:

- mustaqil fikrlash,

- muloqot madaniyati,

- tanqidiy va ijodiy yondashuv,

-o'z fikrini erkin bayon etish kabi kompetensiyalarni shakllantiradi. Bu esa o'quv motivatsiyasining oshishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Raqamli texnologiyalar- bu kompyuter, internet, mobil ilovalar, elektron platformalar va multimedia vositalaridan foydalanishga asoslangan ta'lim texnologiyalaridir. Ular ta'lim jarayonini vizual, qulay va qiziqarli qiladi.

Individual yondashuv va motivatsiyani qo'llab-quvvatlash.

Inklyuziv ta'limda individual yondashuv o'quvchining imkoniyatlari va ehtiyojlariga mos ta'lim strategiyasini ishlab chiqishni nazarda tutadi. O'qituvchining o'quvchiga nisbatan ijobiy munosabati, rag'batlantiruvchi baholash tizimi va muvaffaqiyatga e'tirof etish motivatsiyaning barqaror shakllanishiga xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan individual topshiriqlar o'quvchining o'z imkoniyatlarini namoyon etishiga sharoit yaratadi va o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, inklyuziv ta'lim muhitida o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar hamda individual yondashuvlar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirib, barcha o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Shu bois, pedagoglar zamonaviy texnologiyalarni chuqur o'zlashtirgan holda, ularni inklyuziv ta'lim sharoitiga mos ravishda qo'llashlari zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qodirova G. Inklyuziv ta'lim asoslari.
2. Avliyoqulov N, Musayev A. Zamonaviy pedagogic texnologiyalar.
3. Vygotskiy L.S. Ta'lim va rivojlanish muammolari.
4. UNESCO. Inclusive Education: Guidelines for Inclusion.
5. Slavin R. E. Educational Psychology: Theory and Practice.
6. Ismoilova D. Inklyuziv ta'limda pedagogik yondashuvlar.- Toshkent: Fan, 2020.
7. To'xtayeva H. Boshlang'ich ta'limda motivatsiyani rivojlantirish metodlari.- Toshkent, 2021.
8. Jo'rayev R.H, Xoliqov A. Zamonaviy pedagogic texnologiyalar.- Toshkent: O'qituvchi, 2020.